

Klimat- och näringslivsdepartementetStatskontoret
Box 12028
102 21 Stockholm**Uppdrag till Statskontoret att kartlägga skillnader i kommuners arbetssätt i vissa tillståndsärenden som avser företag och lämna förslag som ökar likformigheten****Regeringens beslut**

Företag ska möta förutsebara och rimliga krav i sina kontakter med kommuner. När samma regelverk tillämpas olika kan merarbete, längre väntetider och osäkerhet för företagen uppstå.

Kommunerna hanterar ett stort antal ärenden som avser företag och deras verksamheter, alltifrån anmälnings- och tillståndsansökningar till tillsyn. Kommunernas ärendehantering bygger på samma statliga regelverk men tillämpningen skiljer sig åt. Detta kan ha sin förklaring i de beslut som kommunerna fattar inom ramen för den kommunala självstyrelsen och andra anpassningar till lokala förhållanden. Ur företagets perspektiv är det angeläget att eventuella skillnader i tillämpningen av regelverken mellan kommuner inte skapar oförutsägbara processer och osakliga utfall utan är förutsebar. Även om de lokala förutsättningarna varierar är grunderna för kommunernas bedömningar desamma. Utredningen om enklare regelverk för mikroföretagande och en modernare bokföringslag (SOU 2021:60) betonar vikten av att tolkningar och tillämpningar av regelverk harmoniseras mellan myndigheter för att skapa rättssäkerhet och minska den administrativa bördan för företag.

Regeringen ger därför Statskontoret i uppdrag att

- kartlägga hur kommuners arbetssätt skiljer sig åt när det gäller hantering av företagsärenden avseende
 - gårdsförsäljningstillstånd och

- tobak- och nikotinprodukter.

Urvalet av områden baseras på följande överväganden.

Gårdsförsäljningstillstånd är en relativt ny reglering, det kan därför finnas anledning att titta närmare på tillämpningen av regleringen. Tobak- och nikotinprodukter förekommer i stora volymer och hanteras av samtliga kommuner. Det kan därför vara av intresse att närmare undersöka kommuners arbetssätt. De valda områdena kompletterar varandra och ger en bredd i uppdraget som kan ge skalbara resultat.

Kartläggningen ska göras utifrån ett representativt urval av kommuner.

Med utgångspunkt i kartläggningen ska Statskontoret:

- Identifiera och analysera vilka skillnader i kommunernas handläggning och bedömning som finns, samt vilka faktorer som förklarar skillnader mellan kommuner i handläggning och bedömningar. Statskontoret ska särskilt skilja mellan variation som kan motiveras av skillnader i det enskilda fallet och ärendetyper och lokala förutsättningar, och variation som kan indikera osakliga skillnader i behandling.
- Särskilt analysera om variationer i kommunernas tillämpning kan förklaras av otydlig eller bristande statlig normgivning, vägledning eller annat stöd.

Med utgångspunkt i kartläggningen och analysen ska Statskontoret:

- lämna förslag på förändringar som kan bidra till en mer likformig, förutsägbar och enhetlig kommunal tillämpning av relevanta regelverk exempelvis genom tillsynsvägledningar, förbättrat nationellt tolkningsstöd, kompetens- och kvalitetssäkringsinsatser samt och där det kan vara lämpligt, gemensamma process- och metodstöd.

Statskontoret ska i sitt arbete med kartläggning och analys samt bedömning av tänkbara åtgärder utgå från ett systemperspektiv där hela styrkedjan från statlig till kommunal nivå ingår.

Förslagen bör underlätta att samla återkommande tolknings- och tillämpningsfrågor för att bygga upp en gemensam kunskapsgrund så att berörda myndigheter bland annat kan uppdatera sin vägledning över tid. Uppdraget omfattar inte att ta fram författningsförslag. Vid behov får dock

Statskontoret identifiera behov av författningsändringar och beskriva inriktning, förväntat resultat och konsekvenser av föreslagna ändringar.

Statskontoret ska i konsekvensutredningen beskriva och analysera konsekvenser för berörda aktörer, bl.a. kommuner, statliga myndigheter, företag. Statskontoret ska särskilt beskriva och beräkna konsekvenser för de offentliga finanserna. Vidare ska de samhällsekonomiska effekterna av förslagen beskrivas och om möjligt beräknas. Om förslagen innebär offentligfinansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas.

Bakgrund

Ur ett förenklingsperspektiv är det för berörda företag viktigt med effektiva och smidiga processer i myndighetsutövningen oavsett på vilken nivå i den offentliga förvaltningen som företag har myndighetskontakter. Regeringen har under senare år lämnat flera uppdrag till statliga myndigheter som rör förenkling för företag. Samtidigt har företag även många kontakter på kommunal nivå.

Utredningen om enklare regelverk för mikroföretagande och en modernare bokföringslag (SOU 2021:60) betonar vikten av att tolkningar och tillämpningar av regelverk harmoniseras mellan myndigheter för att skapa rättssäkerhet och minska den administrativa bördan för företag. I de fall då olika myndigheters – inklusive olika kommuners - ärendehantering bygger på samma regelverk är det angeläget att det tillämpas på samma sätt inom och mellan de olika myndigheterna, så att reglernas effekt så långt som möjligt blir förutsägbara.

Företag har många kontakter med kommunala myndigheter. De kan behöva anmäla olika typer av verksamheter eller ansöka om olika typer av tillstånd hos kommunen när de ska starta eller utveckla sina verksamheter. Kommunerna har därför stor betydelse för att nå de förenklingspolitiska målen.

Det kan krävas ett relativt omfattande arbete för företagaren att förstå och avgöra vilka regelverk som ska tillämpas på den aktuella verksamheten. Kommuner förser företag med information om vilka uppgifter som företaget ska lämna utifrån kommunens tolkning av regelverken. Detta kan leda till att kraven på uppgiftslämnande för företag varierar mellan kommuner.

Alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om nikotinfriprodukter är viktiga delar av det samlade preventiva arbetet och en del i att upprätthålla rättssäkerhet och likabehandling. Åldersgränser ska upprätthållas och langning motverkas, vilket är särskilt viktigt för att skydda barn och unga.

I utredningen En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23) framkom det att det finns behov av en mer enhetlig och effektiv process både för kommunerna och de sökande företagen, förslagsvis genom standardiserade ansökningsformulär. I utredningen lyfts även att Kommunala alkohol- och tobakshanläggares förening (KAF- T) i skrivelser (S2020-08807) till regeringen framfört att kommunerna har ett stort behov av vägledning och konkreta råd för tolkning av lagstiftningen.

Under genomförandet av uppdraget ska Statskontoret föra dialog med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Tillväxtverket samt näringslivets organisationer som bedöms relevanta.

Statskontoret ska göra en muntlig delredovisning senast den 7 september 2026 samt lämna en skriftlig slutredovisning senast den 20 februari 2027.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Kristina Ljungdahl

Kopia till

Statsrådsberedningen/Gransk
Justitiedepartementet, L6
Socialdepartementet HC FPP
Finansdepartementet/BA, K, SFÖ